

LBRIS

We know
books

MANUEL VÁZQUEZ MONTALBÁN

Eu l-am omorât pe Kennedy

Traducere din limba spaniolă și note de
Ileana Scipione

EDITURA
ART

*Clasa de mijloc a căzut în dizgrație,
S-a dus Mireya, și Margot a mierlit;
Băiatul, însă, laș fără grație
Și aristocrat oarecum zăpăcit,
A plâns ale răului pricini perverse,
Pe când tot cartierul Florida de Sus
În cor intona sentimente diverse.*

(*Bailarín,*
tangou de Ríel y Linyera)

Complicitatea europeistă a Jacquelinei îmi gâdila orgoliul.

— Palatul celor Șapte Galaxii nu e comparabil nici chiar cu Micul Trianon.

Se auzea până-n prima galaxie cum se hlizea și cum plescăia apa Monseniorul Cushing. La răstimpuri, umbra câte unui copilaș în fundul gol trecea în goană prin dreptul jaluzelelor. Jacqueline rășfoia o carte de Avedon și Baldwin. Băutura albastră își clipocea bulbucii în două pahare înalte, iar frunzele de mentă începeau să se macereze. Am strâns din ochi, ca să simt mai bine contactul sexual al mâncărimii din gât. Bulbucii mi-au râcâit chiar și durerea. Am început să asud.

Sub minunata plastifiere a tenului machiat, Jacqueline nu asuda. Mi-am lăsat privirile să lunece peste peretele neîntrerupt al încăperii circulare și mi-am adus aminte o beție de mult uitată.

— Ai un dolar? Îmi împrumuți un dolar?

M-am grăbit să duc mâna la portofel, precipitându-mă în exces. Hohotul Jacquelinei mi-a paralizat oferta.

— Minunat. Nu mi-ai înșelat așteptările. Dumneata ești un adevărat cavaler spaniol.

A continuat să privească relaxat cartea, și imediat mi-a pus-o deschisă sub ochi.

— Atroce, nu?

Am consimțit și s-a arătat satisfăcută.
Nu voiam să-mi scot sacoul, să nu-mi vadă pistolul de la subsuoară. Și nu din cauza lui, nici a senzației ordinar violente, pe care i-ar fi putut-o trezi, ci din pricina bretelei urâte care prindea tocul armei, amintind de macabru corset al unui invalid. Dar mi-era cald. Și poate că era chiar cald. M-am ridicat, dând să mă apropii cu disimulație poftă de a privi prin jaluzele. Pe gazon, familia Kennedy mânca sandviciuri. Asfințea. Sub umbrele cenușii, undele piscinei își regăseau liniștea artificioasă. Un servitor negru aduna frunze moarte plutitoare. Robert Kennedy făcea lumânarea, iar cei doi fii mai mari îl imitau. Am privit, am avut îndoieli, iar am privit. Coccoțat printre crengile unui castan de India, John Fitzgerald Kennedy fuma dintr-o pipă nespuse de lungă. Umbra unui nor a precipitat amurgul. S-au întunecat pielea trupurilor, pielea lumii. Alde Kennedy și-au distilat brusc albeața danturii colective. Vocea Jacquelinei mi-a ajuns la urechi ca a unei tovarășii a cărei nevoie începeam de-acum să o simt.

— Crezi că sistemul nostru de securitate nu reușește să-l detecteze pe Carvalho?

— Nu-i cunoașteți pe spanioli.

— O, ba da. Cunosc unul sau doi. Un angrosist din Detroit și un bucătar din Adlai. Nu le văd nimic neobișnuit. Pe moment, nu sunt invizibili.

— Sunt periculoși și încăpățânați, ca evreii.

Jacqueline și-a sigilat cu degetul buzele mele pe-ale ei, privind cu neîncredere colțurile inexistente ale încăperii circulare.

— Te rog să taci.

Murmurul comun al violoncelului ajungea până la noi. Infașibil: șase și jumătate după-amiaza, ora Washingtonului. Jacqueline s-a pus în mișcare și eu am urmat-o.

A apăsat pe un buton și arcul a dat deoparte rafturile. Am deschis ușa liftului și, aproape instantaneu, Jacqueline și cu mine am ajuns în a șaptea galaxie. Salonul avea un kilometru pătrat și era tapetat într-o nuanță incoloră. Plutea în el un podium dat cu lac negru, iar deasupra: Pau¹ Casals. Interpreta *sardana*² de la șase și treizeci, ora Washingtonului. Sardana Sfântului Martí del Canigó. Câteva doamne despuiate treceau în șir dintr-un colț într-altul al podiumului, ca niște păstăi gânditoare pe deasupra vidului incolor. Profitând de întreruperi, de parcă ar fi căutat un mic divertisment, maestrul le atingea cu arcușul ba pe spate, ba în locul ca ceara unde coapsele răbufneau din strânsoarea flexiunii. Apoi, își continua interpretarea bogată în frumoase mieunături, presupunând că ele pot fi frumoase. Încăperea era în stare de imponderabilitate, iar perna pe care mi-a aruncat-o Jacqueline mi-a ajuns cu mare întârziere în mână.

M-am așezat în aer, pe pernă. Am căscat gura, și am primit vălătuci de gaz ai fericirii, patent Westinghouse. Era filtrat prin niște orificii romboidale, care atârnavă și ele de presupusul infinit. Avea un iz ușor de *ginger ale*.

Pe Jacqueline o ferecește total orice conversație estimativă cu privire la Palatul celor Șapte Galaxii. În turul complex și complet, ea îl prezintă cu entuziasmul confesional al oricărei proaspete mirese, care-ți arată, fără să se oprească, cei șaptezeci de metri pătrați ai apartamentului ei cu chirie redusă. De astă dată, vom străbate zece

¹ Pablo, în limba catalană.

² *Sardana* este un dans tradițional folcloric catalan mixt, pe o melodie instrumentală de 8-16 măsuri, care se dansează, ca și hora, în cerc închis, dar e mai lent ca aceasta. Pablo Casals a fost celebru pentru sardanele pe care le-a compus.

mii de metri pătrați aproape pe nesimțite, o bandă rulantă face din noi vizitatori privilegiați, care nu fac nici un efort.

Defazarea lingvistică a Jacquelinei e evidentă, când afirmă că e tare nostim un menhir înalt de patru metri, din cel mai curat oțel lins de soare, în care s-a întrupat, luând forma unei stele imperiale, toată genealogia Kennedy. Sau când strigă, cu studiată semiisterie: „Ce emoționant! Ce emoționant!“, la intrarea în rețeaua de țevi colectoare transplantată, cocleală cu cocleală, șobolan cu șobolan, din decorurile hollywoodiene ale versiunii technicolore a *Fantomei de la operă*.

Chiar și în podurile ornate cu repertoriul de la A la Z al romanelor presupuse pentru tineret, scrise de Alcott, Jacqueline se crede obligată la un comentariu însăilător. Cuvântul „desăvârșit“ i se ivește pe buzele frumoase, într-un jet de mărunțișuri din hârtie creponată, pârâitoare din lemn prost, pictate în galben anilină, sau moriști din hârtie și trestie fină care, la mestecat, mai are încă izul nămolului de râu. Jacqueline te duce din poduri în beciuri, de parcă ai zbura cu covoarele magice pe care talentul lui Reagan ți le strecoară în sânge, posedându-te, lipsit de apărare cum te afli, prin persuasiune magnetică. Jacqueline vorbește de cum a luptat ea pentru construirea Palatului după proiectul lui Walter P. Reagan și contra visceralei opoziții a soacrei sale.

— Dacă ți-aș spune, dacă ți-aș povesti tot ce știu, tot ce mi-a fost dat să aud.

Dar acum e fericită, căci intră în odaia plăcerii de iarnă și schiază brusc pe o pistă nesfârșită, cu viteza și îndemânarea lui Toni Sailer. Eu însumi cobor iute și îndemânic, deși n-am pus niciodată schiurile decât cu forța, în de-acum foarte popularizata urmărire a lui James Bond din peri-peția literar falsificată intitulată *În serviciul Majestății Sale*.

Dacă toți urmăritorii lui Bond știau ce știu eu, e explicabilă aparent miraculoasa lor escapadă.

Relatarea oricărei experiențe personale din Palat e o minune legată de talentul superior al arhitectului proiectant: inestimabilul Walter P. Reagan. La optsprezece ani, îi uimea deja pe specialiști cu proiectul Palatului pentru alde Kennedy. Bunele-i relații sociale, care-i deschiseseră porțile kennediste în plină adolescență, au făcut posibil ceea ce, la vremea lui, a fost considerat cel mai ambițios proiect al arhitecturii americane de după construirea Munților Stâncoși.

Analiza proiectului și lectura scandalosului său manifest: *Pentru o concepție vegetală a arhitecturii*, dezvăluie absolutul maximalism al lui Reagan în raport cu colegii de vârstă. El distruge liniile de demarcație dintre arhitectura cosmologică și poezia înțeleasă ca poiesis integratoare a tuturor artelor. Chiar enunțul *Palatul celor Șapte Galaxii* e pur și simplu poetic, deoarece adevăratul lui nume ar trebui să fie *Palatul celor Șapte Planete*. Șapte sfere dintr-un aliaj metalic, ce se rotesc, efectuând mișcări de translație și rotație în jurul un ax propulsor, comunică între ele prin conducte care le dau aerul unui sistem planetar, a cărui formă definitivă a fost posibilă grație unei matrițe de tuci. Fiecare dintre cele șapte sfere are o funcție proprie în complexitatea vitală a mării familii Kennedy. Bun cunoscător al întregii istorii a arhitecturii psihologice, Reagan a devansat aspirația mimetismului și a obținut tensiuni mimetice integratoare, care traduc ambianțele în consonanță cu travestiurile sufletești ale persoanelor. Dar nu de aceea neglijează forma definitivă și susține că forma exterioară e un moment de aproape imperceptibilă tranziție, o subtilă graniță între istoria imensei alterități și istoria intimității. „Există o istorie a intimității“ – spune Reagan

– „care trebuie avută în vedere la orice abordare a interiorismului”. Tensiunile dialectice fundamentale dintre tradiție și revoluție implică o mare tensiune dialectică (*dolein*), care pune în relație tensiunile dialectice sectoriale și de nivel (*dolein alfa* și *dolein sub*). De aici rezultă că deducerea liniei de proiectare trece prin complexitatea percepțiilor istorice care merg de la general la familial, trecând prin structural. După Reagan, arhitectul perfect ar fi Dumnezeu sau un zeu: „Arhitectul perfect ar fi Dumnezeu, dar cum, în momentul plănuirii locuibilului, e foarte greu de convocat, El trebuie înlocuit, orice s-ar întâmpla. Arhitectul care va ajunge cel mai aproape de cunoașterea *presque totale* a momentului istoric (*sadorein*), ce nu va putea niciodată să fie absolută, se va putea apropia cel mai mult de soluția cel mai puțin imperfectă”. În urma afirmației, Reagan s-a ales cu propuneri de formare profesională într-adevăr inimaginabile, care ar face dintr-un arhitect un înțelept demn de viziunea umanismului renascentist, dar cu nivelul, diversitatea și profunzimea cunoștințelor din prezent. „În cazul în care se dovedește incapabilă să ofere un răspuns aproape exact necesităților derivate din programele de viață, e mai bine ca arhitectura să nu fie exercitată. Evidenței eșecului la limita strădaniei îi e preferabil *cogitus interruptus*. E preferabilă, deci, oferta traiului sub pod sau sub cerul liber, fără alt ambient decât însăși natura”.

După Jacqueline, care citește foarte multe reviste de popularizare pe această temă, Reagan nu a scăpat necriticat pentru maximalism. Chiar Wallace Ivins a reunit criticile într-o exegeză reaganiană recent publicată: „Reagan a comis eroarea de a nu se lăsa guvernat de o logică culturală corect inițiată care, de la un punct anume, abandonează istoria, transformându-se într-un program voluntarist

etico-estetic. E foarte greu să sugerezi omenirii să riște la voia întâmplării, de-acum din vina nu a imbecilității a 90% dintre arhitecți, ci a insuficienței lor capacități. Și e imprudent de asemenea, dacă vina o poartă condiționările economice derivate din propria neputință sau din incorecta organizare socială”.

Jacqueline e foarte conștientă de excesele supercomplexului *enfant* teribil.

— În revista foștilor studenți de la Harvard au spus că Walter și cu mine am flirtat la sfârșitul anului trecut. Ce crezi? Nu. Nici vorbă. N-a fost nimic. Pur și simplu, suntem buni prieteni.

În locuința vitală a lui Walter P. Reagan alternează perpetuu lumini și umbre intermitente. Dezamăgit de grăbita și cam imprudenta acceptare a teoriei lui, Reagan n-a făcut jocul tuturor profesiilor contraculturali pe care țara asta îi fabrică la minut, satisfăcând cu o varietate de sortimente întreaga cerere a excedentelor de populație cultă. O vreme, în timpul mandatului doctorului Jagan, Reagan a condus un plan de sistematizare teritorială în Guyana. Dar, la căderea *cuplului roșu*, el a început un drum aventuros, care își pierde urma în Thailanda, pentru a-și face apariția în Nepal sau Acapulco. Fiul unei familii din protipendada Bostonului, sosită cu *Mayflower*, Reagan și-a putut permite luxul consecvenței și perseverenței în consecvență. Cu toate acestea, unii îl etichetează drept „un arhitect de salon, consumat de voracele apetit al minorităților culte și sensibile”. Nu că n-ar depăși niciodată plafonul acelei clientele, dar pe terenul intențiilor e posibil s-o fi disprețuit dintotdeauna. „Arhitecții – *op. cit.* – ar trebui să reorganizeze lumea. Aspectul ei exprimă propria-i neputință și confuzie. Poate că, înfrumusețându-și-l, și-ar înfrumuseța și istoria. Nu «poate»: pot jura pe Tablele

Legii." Conform lui Reagan, schimbarea aspectului (*sundergrafus*) nu poate fi sectorială: „La fel cum lupta de clasă nu poate avea un *happy end* sectorial, ci unul internațional, și reorganizarea cosmologică va fi contradictorie, atâta vreme cât nu va fi universală. Nu ignor nivelurile de utopie ale unei propuneri ca a mea, care trebuie să treacă deja nu prin constituirea puterii arhitectonice universale, ci prin fixarea prealabilă a necesității de care acea putere să se simtă atrasă. Necesitatea există, dar conștientizarea ei se ciocnește de puternice interese economice și politice, care nu doresc să riște declanșarea unui proces revoluționar, indiferent de nivelul lui. Cu toate acestea, reorganizarea cosmologică e tot mai mult un fapt iremediabil. Colectivitatea umană va acorda o importanță progresivă preocupărilor ecologice. Odată formulată necesitatea, nu vom putea decât s-o satisfacem, înainte ca pentru conștiința universală să devină evident faptul că frânarea e repesiunea stabilită. Puterile stabilite ar prefera să cadă la învoială asupra revoluției mai curând cosmologico-arhitectonice decât de alt ordin. În meschinăria lor filistină, ele ignoră faptul că nivelurile și sectoarele dispun de guma aglutinantă care le implică în jocul acțiunilor și reacțiunilor în lanț. La fel cum un măr putred molipsește și celelalte mere din sac, adevărul ecologic conduce la adevărul istoric“.

Kennedy l-a cunoscut pe Reagan încă din adolescență. L-a tratat întotdeauna pe băiat cu deferență și încredere în genialitatea lui. Jacqueline povestește că, atunci când Walter i-a arătat proiectul Palatului, Kennedy a comentat:

— Dacă-mi fac un asemenea palat, vom avea prima lovitură militară din istoria Statelor Unite.

— Chiar de asta-i vorba, i-a răspuns Reagan, care-i negativist în politică, religie și matematici.

Comentariul lui, atât de brutal, n-a dus la răcirea relațiilor dintre cei doi bărbați, nici n-a zădărnicit proiectul, în pofida opoziției manifestate de Rose.

— Asta numesc eu să te-ntinzi mai mult decât ți-e plapuma. Banii care lipsesc o să-i pună bătrânul Joe, iar eu am să supraviețuiesc și fără puhoiul de lucruri care îmi trebuie încă de la Marea Criză.

Râvna Jacquelinei a trecut peste toate greutățile, iar Palatul a fost inaugurat la două săptămâni de la asumarea funcției de președinte. Pentru a salva aparențele, soții Kennedy se prefac că locuiesc la Casa Albă. Existența Palatului trece neobservată, deoarece Reagan l-a plasat, foarte înțelept, în văzduh, unde e învăluit într-o substanță gazoasă și superrece, care transparentizează corporalitatea construcției. Una dintre distracțiile pentru care micul John John e cel mai serios incriminat e faptul că-și trece zilele aruncând lichide nemărturisibile pe cupola Casei Albe; văzută într-o eficace perpendicularitate din odaia lui din Palatul celor Șapte Galaxii.

Cursurile de pregătire n-au fost rele. Procesul primei metamorfoze a fost cam supărător, dar mai mult din pricina unui bugetar psihologic prost crescut, decât a actelor și efectelor care au decurs din ele. Primele zile ale tratamentului de individualizare m-au deprimat. A fost o stângăcie să nu-l informez pe medic, cu toate sfaturile date inițial de Mr. Phileas Wonderful.

Continuam să opun rezistență mentală vorbelor neîntrerupt repetate de megafonul din sticla mea subțire. Nu-mi venea să cred: *Când se scoală de dimineață, fiecare e ca-n ziua anterioară*, spunea vocea foană, iar eu mă temeam de o conspirație globală, care urmărea să mă schimbe.

Am rămas vreme de treizeci de zile în sticlă, cufundat în lichidul ei violet. Totul a decurs conform graficului. După douăzeci de zile, am avut senzația că deveneam obiect. De parcă sticla n-ar fi conținut decât lichidul care eram chiar eu. Două zile mai târziu, a avut loc reacția scontată: am simțit că în mine se nășteau un sâmbure care prindea rădăcini, o inimă triplă și un creier triplu, crescute la unison în miezul prepotenței proprii. M-am simțit puternic și singur, iar puterea avea legătură logică cu singurătatea.

La clasele de teorie ne martirizaseră povestindu-ne istoria pionierului individualizării. Un autodidact japonez, care-și încheiase experimentul fără succes, dar crăpase o ușă extrem de interesantă. Încuiat într-un apartament nelocuit, complet gol, din care fuseseră eliminate cu aspiratorul chiar și ultimele urme de praf, dezbrăcat, nemișcat, el izbutise să supraviețuiască vreme de trei luni fără să pună gura pe mâncare. Dar propriile-i urlete și o stranie duhoare de rugină l-au obligat să întrerupă experimentul.

Cu o linie lungă, profesorul arăta pe tablă cele trei erori fundamentale ale experimentului precursor:

- A) Neidentificarea mediului cu hrana fizică. În prezent, e soluționată prin imersiunea totală în lichid fetal.
- B) Inexistența unui tratament de pregătire psihologică. Pentru combaterea afluenței de *gânduri* (în sens negativ), precursorul a repetat fără răgaz fragmente din cartea roșie a președintelui Mao. Datorită acestui fapt, nu se ajunsese fundamental la letargia gratuită totală.
- C) Neadecvarea spațiului ales pentru izolare și procesul de individualizare.

Chester B. Whole a perfecționat experimentul. Imediat s-au deschis cluburi de individualizare, la dispoziția doar

a milionarilor și militarilor de carieră. Din fericire, una dintre convențiile de la Geneva hotărâse să reducă individualizarea la foarte puține ființe umane, după profesie: agenți secreți, politicieni, cardinali, sociologi urbani, logico-matematicieni, cântăreți de operă, acrobați, surdomuți și membrii ai unor societăți secrete.

De ce, oare, muzica lui Casals mi se pare întotdeauna un rămas-bun?

Unul rabinic. De rabin demn, dar viclean, obligat la diasporă. Printre cilindri, cântecul rabinului capătă un colorit important, în îndoielnica situație că există colorituri importante. Cineva mi-a spus cândva că zgomotele lui Bach exprimă infiltrarea burgheziei în suprastructură. În consistența imponderabilității e mult mai ușor să simți senzual convenții lingvistice ca *patetismul* și *măreția*. Spiritul dispune de celule proprii pentru viol. Într-o zi, biologia le va descoperi ascunzătoarea din piei în carnea vie, și le va cultiva ca pe perlele japoneze. Sau va termina definitiv cu ele, în funcție de sfatul prevederilor statistice. Nu se știe din ce canale vine sângele special, atât de necesar violului spiritual. Se recunosc simptomele: ți se contractă sfincterul, pieptul îți stă gata să plesnească, și te cufunzi într-o emoție de maimuță. E tremoloul rugăciunii publice. Fără doar și poate, una rabinică. Eu am văzut muntele, cel care ucide avioane englezești. L-am văzut înălțându-se peste crestele Sitjar, unde cădeau vaci foarte costisitoare, dar foarte potrivite pentru congelarea *sine qua non* planificată de Rețeaua de Frig. Dar în rugăciunea publică rabinică palpita micul orgoliu de *boy scout*. Pot să jur. Chiar fugile, trecătoarele căderi de ton, păstrează strânsă legătura cu jocurile formative ale cercetășiei.